

Efendi

Nizamettin Nazif
TEPEDELENLİOĞLU

DÜŞÜNCELERİNE sekter bağılığı ile son yıllarda pek tanınmış olan din bilginlerinden Said-i Nursî efendinin fani dünyadan âlem-i bârâ'ya intikal ettiğini özel bir teessürle öğrenmiş bulunuyorum... İslâm dininde bir tarikat yolunun "Pir"i addedilmesinden ve Şeyh Said-i Nursî efendi hazretleri diye anılmasından çok önce tanımış olduğum bu zat benim tam kırk üç yıllık dostumdur. Her vesile ile herkes için dâima samimiyetle Allahtan inayet dilemiş olduğunu bildiğim Said-i Nursî efendiye, 1379ncü Hicret yılı Ramazan-ı şerif'inin "Kâdir" gecesine takaddüm eden işbu mübarek saatlerde Ceneb-i Hak'tan rahmet dilerim :

Merhumun aramızdan ayrılışı ile on dokuzuncu asrın dini bütün müslüman Osmanlılarından bel-

SAİD-İ NURSÎ EFENDİ

(Bastırıldığı 1 inci sayfada)

ki sonuncusu tarihe karışıyor. O, bir Abdül'Aziz devri yâdigâri idi.

Büyük Âli paşanın son sadâretî esnasında Giritte, Bosna'da, Hersek'te orta ve yukarı Balkanlarda, Arap ülkelerinde birbirinden kötü olaylar ardarda patlarken Bitlis'in hücre bir köyünde dünyaya gelmiş olan bu orijinal insanı ben, dünyanın gene çok karışmış olduğu pek kanlı bir devirde, Birinci Dünya Harbinin en çapraşık günlerinden birinde İstanbulda tanımıştım.

1916 yılında bir yaz günüydü. Harp İstanbulu bylesine boşaltmıştı ki, Osmanlı payitahtında o kadar az erkek kalmıştı ki, sokaklarda, parklarda dolaşanlar, kahvelere tiyatro ve sinemalara gidenler tanrının günü birbirlerini göre göre artık hep arkadaş, dost ve akraba halini almışlardı.

Elektriksizlikten tramvayların işlemediği, atları cephelerde sahra bataryalarında hizmet gördüğü ve sahipleri çoktaan şehid oldukları için arabaların ahırda küflendiği bir devirdi bu... Günün en işlek sayılan saatlerinde bile sokaklarda insanlar o kadar seyrek ki, Divan yolunda da, Şehzadebaşında da, Galata köprüsünün ortasında da serçeler cıvıldaşırlardı... Böyle bir devirde, benim gibi Divan yolunda Eski Zaptiye sokağında oturan bir İstanbullu'nun, sabah akşam "Fırûzağa" Câmîî yanındaki Bulgar börekçide karnını doyuran Zaza kulâhlı "Bediüzzaman efendi"yi görmemesine imkân mı vardı? Tabii ben de, yakın arkadaşlarım da onu görmüştük ve ölüncüye kadar muhafaza edeceği kıyafetî ile zerre kadar ilgilenmemiştik ve günün birinde kendisi ile ahbap olmuştuk. Ve kendisi ile ilk önce nerede tanışmıştık, biliyor musunuz?

Hayret edeceksiniz ama hakikat budur :

Türk Ocağı binasında...

Zira 1916 yılında kendisine ne şeyh denirdi ne hoca, ne efendi ne de üstad... Adı da pek geçmezdi. Ondaki sâdece "Bediüzzaman bey" diye bahsedilirdi. Ve hayatı börekçi dükkanı ile Türbede "Mahmudiye" otelinde geçirdi (x) ve asla para sıkıntısı çekmezdi. Zira :

1 — Devrin Şevh-ül İslâmî Musa Kâzım efendi kendisine daima yardım ederdi,

2 — "İttihat ve Terakki" fırkası da kendisini devamlı surette kollardı.

Çünkü Bediüzzaman bey, Birinci Dünya Harbî Türkiyesinde bazı doğu bölgeleri için yüksek yetki ile ödevli bir çeşit "umumi efkâr nazımı" idi.

Ve :

"Lî eb-İ um" İttihadçı idi (xx)

O devirde Londralılar, Parisliler, Sofyalılar gibi İstanbullular dahi parklarından istifade etmeği bilirdiler. Aileler, "Rabe Bey Kampı"na gönderilmelerine mek-

parmak kalmış benim gibi gençler (xxx) akşam üzeri grup grup Gülhâneye giderdik. Mesela şimdi Tunus Büyükelçimiz olan Ekselâns Nedim Veysel, şimdi yüksek bir tabip olan Dr. Feridun Frik, o zamanın iyi gazetecilerinden sayılan (xxxx) Selânikli Muallim Râik merhum, Askerî Tabip Seyfi parkta dolaşır dururduk. Bediüzzaman bey de üzerine sırmalı puşî sarılmış deve yününden, kırk santim yüksek, Zaza kulâhı, siyah ibrişimle süslü beyaz zıbını, pırlı pırlı sırmalı kahve renkli cepkeni, Lâhor şalından kuşağı ile aramızda bulunurdu. Bu Lâhor kuşağın bir kenarından dâima çok güzel işlenmiş bir sırmalı çevre sarkardı. Ve Bediüzzaman bey tam manası ile kibar bir doğu efendisi idi. Bize arasına Nâbliden, Fuzull'den parçalar okuduğunu hatırlarım. Fakat dinî bir irşadda bulunduğu olmamıştır.

Dürüst bir insandı. Erkeksiz genç kadınların pek bol ve atılğan oldukları o devirde söz atmak pek geçer akçe iken Bediüzzaman beyin en ufak bir lâubâllilikte bulunduğu görülmemiştir.

Abdül'Aziz devrinde doğan, Abdül'Hamid devrinde büyüyen, meşrutiyetli kırk yaşında gören ve bizimle tanıştığı günlerde kırk sekiz yaşında olgun bir insan olan bu zat gayet inandırıcı bir Osmanlı idi. Fakat hareke kullanmadan türkçe yazamazdı.

Onun mütareke devrindeki durumunu ben bilmem. Çünkü Ankaradaydım. İstiklâl Savaşı esnasındaki Anadolu iç kavgalarında adı geçmemiştir. Büyük zaferden sonraki siyasi kargaşıklıklarda fena bir not almış olsaydı Mazhar Müfid bey onu herhalde Elmadağa göndermezdi. Gönderecek bir başka semt bulabilirdi. Son yılları hakkında, şahsen söyleyecek bir sözüm yoktur.

Kanaatim şudur ki;

Merhum, olgunluk çağına ulaştığı devre kadar Türkiyede "iyi insan, temiz vatandaş" sayılmak için telkin edilmiş olan fikirlere ölüncüye kadar sâdik kalmıştır. Hayatı boyunca ne yapmışsa iyi olduğuna inandığı için yapmış ve kimseye fena-lik etmeyi düşünmemiştir.

Kendisini tanıdığım günlerde on dokuzuncu yüzyıl estetiğine pek uygun bir tarzda giyinen bu zat, cidden devrine göre bir Bediüzzaman idi.

Benim kâinatımda hoşça bir ses bırakarak göçüp gitti.

— Allah rahmet eylesin —

(x) İstanbul'a son gelişinde aynı otele inmişti.

(xx) Ne demek istediğimi erbabi anlar.

(xxx) O devirde bir ölüm makinesi olan yedek subay talimgâhi.

(xxxx) "Servetî Funun" daydı. Ben Sabah'ta zabıta muhbiri idim.

